

BESLUT

1996-6-25 231-5861-92

NATURRESERVATET BORGEHALLS DOMÄNRESERVAT I SKÖVDE KOMMUN

Naturreservatets namn	Borgehalls Domänreservat
Kommun:	Skövde
Socken:	Lerdala
Fastigheter:	Del av Lerdala 42:1
Läge:	Ca 2,5 km NNV Lerdala
Kartor:	Topografiska kartor: 8D Skara NO Ekonomiska kartor: 08375, 8D7f
Gränser:	Reservatets gräns utgörs av innerkanten av den punktstreckade linjen på bifogad karta. Anvisad parkeringsplats ingår i området. Bilaga 1. Vägområdet i övrigt ingår ej i reservatet.
Areal:	ca 3,1 ha
Naturvårdsförvaltare:	Länsstyrelsen Skaraborg
Markägare:	AssiDomän AB

NATURFÖRHÅLLANDEN

Naturreservatet Borgehalls domänreservat utgörs till stor del av en klippa med tillhörande sluttningar och brant mot söder. Från klippan, som är en fornborg, har man en fin utsikt över bygden. Branten har goda förutsättningar som häckningslokal för vissa störningskänsliga fågelarter. På sluttningen som tar vid nedanför Borgehalls branta sydsida finns ett glest trädskikt av tall, ek och fågelbär. Marken sluttar mot söder och här finns både berg i dagen och block. Tidigare har området troligen nyttjats som ängs- eller hagmark men lämnades därefter till igenväxning. Här finns fortfarande en växtlokal för den mycket sällsynta ädellövskogsväxten *Vicia pisiformis*, ärtvicker. Ärtvicker är klassificerad som sårbar (hotkategori 2) i "Rödlistade växter i Sverige 1995". Den norra och nordvästra delen av fornborgsområdet utanför själva

fornborgen utgörs av sluten blandskog med gran som dominerar. På den norra delen av fornborgen och västra sluttningen upp till topplatån liksom sydöstra delen har avverkning skett, för att markera fornborgen. I övrig är reservatet nyligen slyröjt eller utglesat.

ÄRENDETS HANDLÄGGNING

Borgehall avsattes som domänreservat 1943-01-21. Den 26 maj 1992 kom Skaraborgs läns naturskyddsförening in med en hemställan om att Länsstyrelsen skulle förklara området som naturminne i syfte att bevara växtlokalen för ärtvicker. Deras hemställan föranleddes av att Naturvårdsverket då inte hade för avsikt att överföra området från domänreservat till naturreservat. Den 18 augusti 1992 tillstyrkte Naturvårdsverket naturskyddsföreningens hemställan. Skövde kommun kom den 28 augusti 1992 in med hemställan att förklara Borgehall som naturminne dels för dess karaktär och dels för ärtvickern. Länsstyrelsen gjorde en komplettering till listan med domänreservat som skulle överföras till naturreservat, bl a lades Borgehalls domänreservat till. Naturvårdsverket tillstyrkte senare kompletteringen med Borgehalls domänreservat.

Naturvårdsverket och AssiDomän AB slöt 1995 ett avtal om naturreservatbildning av ett antal särskilt värdefulla domänreservat i hela landet. Borgehall är ett av de områden som omfattas av avtalet.

Förslag till beslut och skötselplan har utarbetats av Länsstyrelsen i enlighet med villkoren i avtalet mellan Naturvårdsverket och AssiDomän AB. Av Länsstyrelsen har dock gränsrevideringar aktualiserats och i samråd med AssiDomän Skog & Trä AB kommer naturreservatet att innefatta hela fornborgsområdet. AssiDomän Skog & Trä har inte några ersättningsanspråk för den utökade arealen. Samråd har skett med företrädare för AssiDomän Skog & Trä AB och Skövde kommun. Förslaget har remitterats till AssiDomän Skog & Trä AB, Naturvårdsverket, Skogsvårdsstyrelsen, Skövde kommun, Skaraborgs Läns Naturskyddsförening och Billingens klätterklubb. Billingens Klätterklubb och Skaraborgs Läns Naturskyddsförening har framfört synpunkter bl a beträffande bergsklättring. Detta har inte föranlett ändring av reservatsbeslutet. Motivering till beslutet är skyddande av ärtvickern, gynnande av störningskänsliga fågelarter, att området utgörs av en fornborg med dess kulturminnesmiljö samt att området dessutom upptar en mycket liten areal. AssiDomän AB har förklarat sig inte ha något att erinra med reservatsbildningen och föreslagna föreskrifter för detta.

GRUND FÖR BESLUT:

Naturvärden:

Ett av områdets allra största värden är att det utgör en av de sista växtlokalerna för den utrotningshotade arten ärtvicker (*Vicia pisiformis*). Det finns endast 22 kända lokaler i Sverige varav Borgehall DR utgör en av de mest värdefulla. Områdets värde är därmed stort både för den vetenskapliga naturvärden och för bevarandet av den biologiska mångfalden. Bergsbranten har också goda förutsättningar som häckningslokal för vissa störningskänsliga fågelarter. Området har ett kulturvärde i den fornborg som ligger inom Borgehalls domänreservat. Objektet är känt som utflyktsmål även för allmänheten, kanske mest för den fascinerande bergsformationen.

Syfte:

Att för framtiden bevara områdets natur- och kulturvärden samt kanalisera besökarna så att värdena inte skadas. Särskilt viktigt är att bevara och utveckla den biotop där bland annat ärtvicker växer.

Bedömning:

Med hänsyn till att natur- och kulturvärdena endast kan bevaras genom långtgående föreskrifter och speciell skötsel försvåras pågående markanvändning avsevärt. Därför erfordras ett reservatsförordnande. Förordnandet är förenligt med naturresurslagen och översiktsplanen för Skövde kommun.

Föreskrifterna är anpassade till reservatets syften och värden. De är främst avsedda att bevara och främja utvecklingen av *Vicia pisiformis*, ärtvicker, gynna häckning av vissa störningskänsliga fågelarter samt visa fornborgen i dess strategiska läge.

BESLUT

Med stöd av 7 § naturvårdslagen (SFS 1964:822, senast ändrad 1982:1097) förklarar Länsstyrelsen Borgehall som naturreservat. Området avgränsas med den inre kanten av den kraftiga punktstreckade linjen på bifogad karta, bilaga 1. Parkeringsplats ligger inom reservatsområdet. Vägområdet i övrigt ingår ej.

RESERVATSFÖRESKRIFTER

För att trygga ändamålet med reservatet förordnar Länsstyrelsen med stöd av 8 - 10 §§ naturvårdslagen samt 9 - 10 §§ naturvårdsförordningen (1976:484, ändrad 1991:1165) att nedan angivna föreskrifter samt vård- och förvaltningsbestämmelser skall gälla för naturreservatet.

A. FÖRESKRIFTER ENLIGT 8 § NATURVÅRDSLAGEN OM INSKRÄNKNINGAR I RÄTTEN ATT FÖRFOGA ÖVER RESERVATSOMRÅDET

Utöver förbud och föreskrifter i andra lagar och författningar är det förbjudet att

- uppföra byggnad eller därmed jämförbar anläggning.
- uppföra mast, torn eller liknande anläggningar.
- anlägga mark- eller luftledning.
- anbringa tavla, skylt, inskrift, affisch eller därmed jämförbar anordning.
- anlägga väg, parkeringsplats, led eller spång.
- anordna upplag.

- borra, spränga schakta, gräva eller bedriva täkt av något slag.
- utföra fyllning eller tippning.
- utföra dikning, dämning, rensning eller annan åtgärd som påverkar områdets hydrologiska förhållanden.
- avverka, gallra, röja eller utföra skogsvårdande åtgärd.
- ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle.
- framföra motordrivet fordon.
- använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel eller gödselmedel.
- kalka mark eller vatten.
- bränna ris.
- inplantera för området främmande växt- och djurarter.

Meddelade föreskrifter utgör inte hinder för åtgärder enligt skötselplan fastställd av Länsstyrelsen.

B. FÖRESKRIFTER ENLIGT 9 § NATURVÅRDSLAGEN OM MARKÄGARES OCH ANNAN SAKÄGARES SKYLDIGHET ATT TÅLA VISST INTRÅNG

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla att de åtgärder vidtages inom naturreservatet som fordras för bibehållande och gynnande av områdets värden.

1. Anordningar för utmärkning av och upplysning om naturreservatet.
2. Utförande och underhåll av parkeringsplats för allmänhetens friluftsliv enligt fastställd skötselplan.
3. Uppmärkning av stigslinga enligt fastställd skötselplan.
4. Vård av reservatet enligt fastställd skötselplan.

C. FÖRESKRIFTER ENLIGT 10 § NATURVÅRDSLAGEN OM VAD ALLMÄNHETEN HAR ATT IAKTTA INOM RESERVATET

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det inom området förbjudet att

- framföra fordon.

- parkering av fordon annat än på anvisad parkeringsplats.
- ställa upp motorfordon, husvagn eller släpvagn
- cykla eller rida.
- anbringa tavla, plakat, affisch, inskrift, eller därmed jämförlig anordning.
- göra upp eld.
- fälla träd och buskar, bryta kvistar eller på annat sätt skada vegetationen.
- plocka växter eller växtdelar, t ex frö eller baljor av ärtvicker.
- anordna läger, sätta upp orienteringskontroller eller snitslade spår.
- förstöra eller skada fast naturföremål eller ytbildning.
- skada eller ta bort döda träd eller vindfällan.
- tälta.
- idka bergsklättring.
- fånga eller insamla ryggradslösa djur.

D. FÖRESKRIFTER ENLIGT 9 § NATURVÅRDS-FÖRORDNINGEN OM VÅRD OCH FÖRVALTNING

- Syftet med vården och förvaltningen är att bevara och vårda områdets värden.
- Naturvårdsförvaltare för reservatet skall vara Länsstyrelsen.
- Naturreservatet utmärks i enlighet med Naturvårdsverkets anvisningar.
- Länsstyrelsen meddelar föreskrifter om naturvårdsförvaltningen genom att fastställa den till beslutet fogade skötselplanen. Fastställelsen omfattar inte den ekonomiska utredningen.
- Naturvårdsförvaltaren skall vid förvaltning av området samråda med markägaren.

Med stöd av 12 § naturvårdslagen kan Länsstyrelsen i särskilda fall medge undantag från meddelade föreskrifter och förbud.

ANSVARSFÖRDELNING VID INSEKTSANGREPP ELLER LIKNANDE

Behovet av åtgärder inom reservatet vid insektsangrepp eller liknande skall bedömas av Länsstyrelsen och Skogsvårdsstyrelsen i samråd.

Det ansvar som markägaren har enligt 29 § skogsvårdslagen kommer efter reservatsbildningen att vara statens ansvar.

Detta beslut kan överklagas till regeringen. Miljödepartementet. Se bilaga formulär nr 1.

I detta ärende har landshövding Birger Bäckström beslutat och Ann-Margret Johansson , naturvård , varit föredragande. I den slutliga handläggningen har även naturvårdsdirektör Rune Johansson, bitr länsantikvarie Lars Jacobzon, länsarkitekt Inga Friberg-Karlsson och t f chefsjurist Rune Fridell deltagit.

Birger Bäckström

Ann-Margret Johansson

KARTA MED SKÖTSELOMRÅDEN

Skala 1:2000

BILAGA 1:2

